

PERSOONLIJK BETROKKENHEID VAN PAULUS

Van hart tot hart

EÉN VAN DE REDENEN WAAROM DE BRIEVEN VAN PAULUS, GESCHREVEN HALVERWEGE DE EERSTE EEUW, OOK CHRISTENEN IN DE 21E EEUW NOG AANSPREKEN, IS DAT DE AUTEUR ZO ECHT EN PERSOONLIJK OVERKOMT. HIJ SCHRIJFT NIET ZOALS VEEL FILOSOFEN IN DE OUDHEID, AFSTANDELIJK EN ZICH VAAK RICHTEND TOT NIET BESTAANDE PERSONEN. PAULUS SCHRIJFT DAARENTEGEN AAN MENSEN VAN VLEES EN BLOED ÉN VANUIT ZIJN HART.

Dat Paulus zo persoonlijk overkomt, heeft ermee te maken dat hij niet schrijft als iemand die een schriftelijke cursus in briefvorm aanbiedt aan wie het maar lezen wil. In de oudheid had je filosofen die zo werkten. Hun geleerdheid verspreidden zij vaak in de vorm van zogenaamde literaire brieven. Dat waren brieven die gericht waren aan niet bestaande personen, handelend over nooit gestelde vragen. Zulke brieven waren uiteindelijk bedoeld voor een publiek waarmee de auteur geen relatie had. De briefvorm was slechts gekozen als uiterlijke vorm, als middel om de eigen denkbeelden op een aantrekkelijke manier te verspreiden. De afzender had zelf niets met de uiteindelijke lezers, maar wilde wel graag bekend worden. Dat was niet de werkwijze van Paulus. Hij was niet iemand die eerst een reeks colleges gaf en na afloop van het seizoen zijn geleerdheid in briefvorm wereldkundig maakte vanuit een comfortabele werkkamer in de universiteit van Jeruzalem, Tarsus of Antiochië. Nee, Paulus schreef een deel van zijn brieven zelfs als gevangene, en dan ook nog eens aan mensen van vlees en bloed. Als gevangene schreef hij aan de christelijke gemeenten in Efeze (Ef. 3:1; 4:1; 6:20), Filippi (Fil. 1:7,13-17), Kolosse (Kol. 1:24; 4:10,18), en aan personen als Timotheüs (2 Tim. 1:8,16; 2:9) en Filémon (Fim. 1,9,10,13,23).

WAARDERING, GEBED EN EMOTIE

Dat Paulus zo echt en persoonlijk overkomt, was iets dat mij recent trof bij het lezen van het eerste hoofdstuk van zijn tweede brief aan Timotheüs. Allereerst presenteert hij zich als apostel van Christus Jezus. Dat zou nog enigszins formeel kunnen overkomen, maar hij schrijft er meteen bij dat dit niet zijn verdienste, maar Gods wil is (1:1).

Direct richt hij zich tot de geadresseerde, die hij aanduidt als 'Timotheüs, [mijn] geliefd kind' (1:2). Paulus schrijft aan iemand die hij goed kent en met wie hij intensief heeft samengewerkt. Het mooie is dat de apostel nu ook laat merken dat hij Timotheüs waardeert, ja zelfs liefheeft. Het is goed als gelovigen die met elkaar samenwerken, elkaar waarderen en liefhebben. Het is voor de onderlinge relatie helemaal goed als ze hun waardering en genegenheid voor elkaar ook uitspreken.

De apostel schrijft vervolgens dat hij Timotheüs graag weer wil ontmoeten. Daarbij vermeldt hij dat hij intens voor hem bidt (1:3). Ook dat is belangrijk voor een goede relatie. Voor iemand bidden is een goede zaak; de betrokkene dit laten weten versterkt de band. Wat spreekt Paulus dan zo aan in de jonge, actieve christen aan wie hij schrijft? Voor ons, koele noorderlingen, is het antwoord op deze vraag een beetje gênant: zijn tranen! Daar zou ik zelf niet gauw over schrijven. Ik schaam me al als ze bij mijzelf opkomen, laat staan dat ik met die van een ander raad weet! Paulus laat Timotheüs merken dat hij juist getroffen is door de manier waarop deze zich niet heeft geschaamd om aan Paulus zijn gevoelens voor hem te tonen. Daarnaast blijkt Paulus zich nog iets anders van Timotheüs te herinneren en dat is zijn 'ongeveinsd geloof' (1:5). Over echtheid gesproken! Dat zelfde geloof had Paulus ook opgemerkt bij Timotheüs' moeder en grootmoeder. Hij noemt ook de namen van deze beide godvruchtige vrouwen en toont zo dat hij niet alleen Timotheüs maar ook zijn familie kent en belangrijk vindt. Geloof is echter niet erfelijk. Ongeloof ook niet, gelukkig - Timotheüs' vader was immers

ongelovig (althans dat kan worden afgeleid uit Hand. 16:1). De apostel laat zien hoe blij hij is met Timotheüs als jonge gelovige van de derde generatie.

AANSPORINGEN

Vanuit de warme, vriendschappelijke relatie die er tussen schrijver en ontvanger van deze brief bestaat, volgen op een heel natuurlijke manier enkele aansporingen. Die kunnen nu niet meer hooghartig, kwetsend of belerend overkomen.

Allereerst wordt Timotheüs aan de opdracht herinnerd de genadegave van God die in hem is, aan te wakkeren (1:6). Die genadegave is hem door God gegeven, maar Timotheüs is als de ontvanger verantwoordelijk deze gave zelf verder te ontwikkelen. Kennelijk was Timotheüs een enigszins timide jongeman, die uit bescheidenheid niet graag op de voorgrond trad. Dat vond hij duidelijk eng, want hij krijgt te lezen dat God ons als gelovigen niet een Geest van bangheid heeft gegeven, maar van kracht, liefde en bezonnenheid (1:7). En passant leert Paulus zijn jonge medewerker zo drie dringen:

1. Het is God die een genadegave geeft;
2. De ontvanger ervan heeft ook een eigen verantwoordelijkheid;
3. Die verantwoordelijkheid kan slechts worden gedragen in de kracht van de door God gegeven Heilige Geest.

Kennelijk weet Paulus dat Timotheüs ook op een ander punt een aansporing kan gebruiken. De apostel schrijft hem dat hij zich niet moet schamen voor het getuigenis van de Heer en evenmin voor Paulus zelf (1:8). Schaamde Timotheüs zich dan voor het evangelie en voor Paulus? Ik denk dat hij eerder uit zwakheid en uit angst voor de consequenties er soms voor terugdeinsde zich overal direct te presenteren als christen en als afgezant van Paulus. Dat leid ik af uit het feit dat Paulus zijn jonge medewerker laat horen dat hij het risico op verdrukking welbewust moest nemen, en dat hij dat alleen kon in de kracht van God. Even verderop laat Paulus op een fijngevoelige, heel persoonlijke manier zien dat hij weet waar hij het over heeft. Na een prachtige uiteenzetting over de in Jezus Christus gegeven genade en de daarmee verbonden verantwoordelijkheid van hemzelf als apostel (1:9-11) schrijft hij namelijk: 'Om die reden lijd ik ook deze dingen, maar ik schaam mij niet, want ik weet Wie ik geloofd heb' (1:12). Ook hier weer dat heel persoonlijke: Timotheüs mag vol vertrouwen kijken naar Paulus, die op zijn beurt laat merken dat zijn dienst slechts mogelijk is door zijn vertrouwen op de Persoon die hij geloofd (of: vertrouwd) heeft.

Alleen een briefschrijver die op de zojuist beschreven manier bekend staat bij de geadresseerde, kan zeggen:

'Houd tot voorbeeld de gezonde woorden die je van mij gehoord hebt, in geloof en liefde die in Christus Jezus is (1:13)'. Ook hier weer blijkt de liefdevolle, persoonlijke betrekking die er tussen beiden bestaat. Die maakt het mogelijk deze best ver gaande aansporingen van man tot man, ja van hart tot hart, neer te schrijven zonder dat dit geforceerd of afstandelijk overkomt.

GOEDE COACH

Wat Timotheüs is toevertrouwd, kan hij slechts bewaren in de kracht van de Geest (1:14). Zonder de Heilige Geest blijft immers niemand overeind. Paulus herinnert Timotheüs eraan dat er ook heel wat mensen zijn die zich van hem hebben afgewend, van wie hij er twee met name noemt, namelijk Fygelus en Hermogenes (1:16). Zij hebben zich kennelijk voor Paulus en zijn boodschap geschaamd en wilden niet met hem geassocieerd worden. Geweldig dat hij daarnaast melding kan maken van iemand die ook aan Timotheüs bekend is, namelijk Onesiforus. Die heeft Paulus in Rome ijverig gezocht en gevonden en zich voor diens keten niet geschaamd. Al eerder, namelijk in Efeze, had hij Paulus vele diensten bewezen (1:16-18). Wat een geweldige coach had Timotheüs in Paulus! Onbevangen kon deze zichzelf aan zijn jonge collega tot voorbeeld stellen, en naast zichzelf op andere trouwe volgelingen van Christus wijzen. Als Paulus schreef, onderwees en vermaande, toonde hij daarin altijd zijn persoonlijke betrokkenheid!

Paulus laat op een fijngevoelige manier zien dat hij weet waar hij het over heeft